

1884

| 2024

Vurnik nekoč in danes

1884
| 2024

Vurnik nekoč in danes

CENTER ARHITEKTURE SLOVENIJE

MUZEJ ZA ARHITEKTURO
IN OBLIKOVANJE
MUSEUM OF
ARCHITECTURE AND DESIGN

Vsebina

avtorji razstave	Nives Čorak (CAS), Barbara Viki Šubic (CAS), Bogo Zupančič (MAO)
urednici razstave in kataloga	Nives Čorak (CAS), Barbara Viki Šubic (CAS)
avtor besedil	Bogo Zupančič (MAO)
fotografije / Vurnik danes	Miran Kambič
gradivo / Vurnik nekoč	arhitekturna zbirka Muzeja za arhitekturo in oblikovanje (MAO); fototeka Narodne galerije; arhiv Muzeja športa (Šolski muzej); zasebni arhiv Zmago Tančič; fotografije iz knjige Zupanič Slavec, Z. (2009). <i>Tuberkuloza ...</i>
oblikovanje	Hana Videmšek
tehnični sodelavki	Iva Božičević, Helena Battaia
portret na naslovnici	avtorica Helena Kottler Vurnik, skica s svinčnikom, Narodna galerija, Ljubljana
lektura	Manca Stare Vuković
angleški prevod	Adele Grey
tisk	Prepri d.o.o., Vizualne komunikacije
naklada	100 izvodov

založnik

© Center arhitekture Slovenije (CAS), Ljubljana, junij 2024

Razstava in katalog sta bila pripravljena s podporo Krajeвне skupnosti Radovljica, Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica, Občine Radovljica in Muzeja za arhitekturo in oblikovanje.

OBČINA RADOVLJICA

KRAJEVNA SKUPNOST RADOVLJICA

Radol'ca
prištevna služba

6	1884 — 2024	Vurnik nekoč in danes
8	1915	Notranjščina nadškofijske kapele Trst, Italija
12	1922	Sanatorij za pljučne bolnike Golnik , Slovenija
16	1926	Sokolski dom na Taboru Ljubljana, Slovenija
20	1927	Delavska kolonija vrstnih hiš Maribor, Slovenija
24	1928	Kapelica sv. Cirila in Metoda Vrata, Slovenija
28	1930	Regulacijski načrt Bleda Bled, Slovenija (razstava v Berlinu)
32	1931	Spomenik skladatelju Juriju Fleišmanu Beričevo, Slovenija
34	1932	Kopališče Obla Gorica Radovljica, Slovenija

1884
– 2024

Ob 140. letnici rojstva radovljiskega rojaka želimo opozoriti na pomen arhitekta prof. Ivana Vurnika in odmev njegovega delovanja v strokovnih krogih in družbenem razvoju. Vsi bi si želeli, da bi bila njegova bogata in raznovrstna dediščina bolje ohranjena in zaščitenjena ter predmet intenzivnejših raziskovanj in tudi novih razstav. Ivan Vurnik je izhajal iz prve generacije visokošolsko izobraženih slovenskih arhitektov, ki so se šolali na Dunaju, in so vsestransko zaznamovali slovensko arhitekturno dogajanje. Vurnik je bil med četverico, kamor sodijo še starejši Maks Fabiani (1865–1962), Ivan Jager (1871–1959) in Jože Plečnik (1872–1957), najmlajši, a ga je doletela zahtevna naloga, leta 1919 postaviti na noge na novi Univerzi v Ljubljani ustanovljen Oddelek za arhitekturo Tehniške fakultete. Bil je človek raznolikih sposobnosti in vsestranski tako kot arhitekt, urbanist, oblikovalec, pedagog in raziskovalec. V svojem profesionalnem delu je izhajal iz družinske podobarske tradicije svojih in se skladno s časovnimi premenami navduševal nad raznovrstnimi tokovi, vse od secesijskih vzorov, ekspresionističnih prvin, romantičnega iskanja narodnega sloga in dekorativnih pobud pa vse do funkcionalizma, kar je bilo vedno osnovano na trdnem znanju. Zaradi strokovnih nesoglasij sta leta 1925 s Plečnikom, ki ga je prav Vurnik povabil na novoustanovljeni Oddelek, organizirala študijski pouk ljubljanske šole v dveh ločenih seminarjih, kjer je predstavljala Vurnikova šola kot alternativo Plečnikovi bolj sodoben arhitekturni svet. Vurnik je sledil tehničnemu napredku in novodobnim trendom razvoja arhitekturne stroke v svetu ter je s svojim projektantskim in pedagoškim delom bil pionir uvajanja sodobnih arhitekturnih rešitev. S svojimi študenti je razstavljal leta 1931 v Berlin na Mednarodni razstavi za gradnjo in ureditev mest, kjer so

Kraljevino Jugoslavijo zastopale njene tedanje univerze. Največji vtis je na obiskovalce razstave naredila prav Vurnikova šola, zato ne preseneča, da so nekateri Vurnikovi študenti, kot sta bila Robert Tepež in Franc Hronek, kasneje odšli na izpopolnjevanje v Nemčijo. Mlademu arhitektu Edvardu Ravnikarju, ki je zaznamoval arhitekturno dogajanje pri nas po letu 1945, ki je bil študent Plečnika, je prav Vurnik omogočil profesuro na Oddelku za arhitekturo. Vurnikova dela, kot tudi dela njegove žene slikarke Helene (1882–1962), s katero sta sodelovala in se dopolnjevala pri delu, bi rabila več pozornosti strokovnih inštitucij, odločevalcev in širše javnosti, predvsem pa konkretnih dejanj glede zaščite in obnove njunih del. Pričujoča razstava želi opozoriti na vodilna in nekatera manj znana dela, kot so nadškofijska kapela v Trstu, sanatorij na Golniku, Sokolski dom na Taboru v Ljubljani, Aljaževa kapela v Vratih, delavska kolonija v Mariboru, kopališče Obla Gorica v Radovljici, spomenik skladatelju Juriju Fleišmanu v Beričevem pri Ljubljani in urbanistična ureditev Bleda. Spoštljiv odnos do Vurnika in njegovih del kažejo krajani Radovljice, potomci njegovih učencev in predstavnice Centra arhitekture Slovenije, ki tudi tokrat obujajo spomin nanj.

Bogo Zupančič, Muzej za arhitekturo in oblikovanje

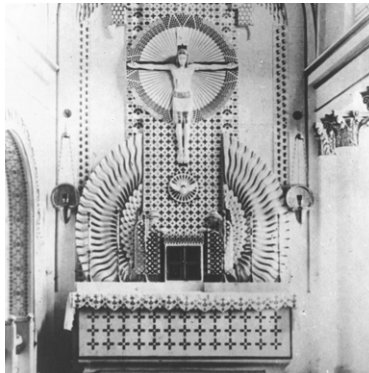
Notranjščina nadškofijske kapele

Trst, Italija

1915
— 2024

V času, ko je bil leta 1913 Vurnik v jedru arhitekturnega dogajanja na Dunaju, in se je po končani Tehnični visoki šoli izpopolnjeval še pri arhitektu Ottu Wagnerju, sočasno pa delal pri arhitektu Ludwigu Baumannu na projektu novega cesarskega dvora, je prejel veliko cerkvenih naročil iz domačih krajev. Eno od teh je bilo preureditev nadškofijske kapele v Trstu za tržaško-koprskega škofa dr. Andreja Karlina. Prav ta je 14. novembra 1913 na Dunaju poročil slikarko Heleno Kottler z arhitektom Vurnikom. ² Prenova kapele kaže na Vurnikov talent, ki se s podobarsko tradicijo svojih prednikov povezuje s poudarjeno dekorativno noto. Je odličen primer sakralne umetnosti art nouveau in je celostno umetniško delo. V obdelavi oltarne stene se prepletajo plitki in globoki reliefi, figure so vpete v bogato geometrično okrasje, prostor v zlati in beli barvi deluje umirjeno. Oltar iz carrarskega marmorja je izdelal Jožef Pavlin. V preureditvi notranjščine kapele je mladi umetniški par prikazal skladnost v umetniškem dopolnjevanju. Od predvidenih štirih velikih slik je Helena dokončala dve, sliko Marijinega oznanjenja in sliko sv. Andreja, za ostali dve pa so bili narejeni osnutki.

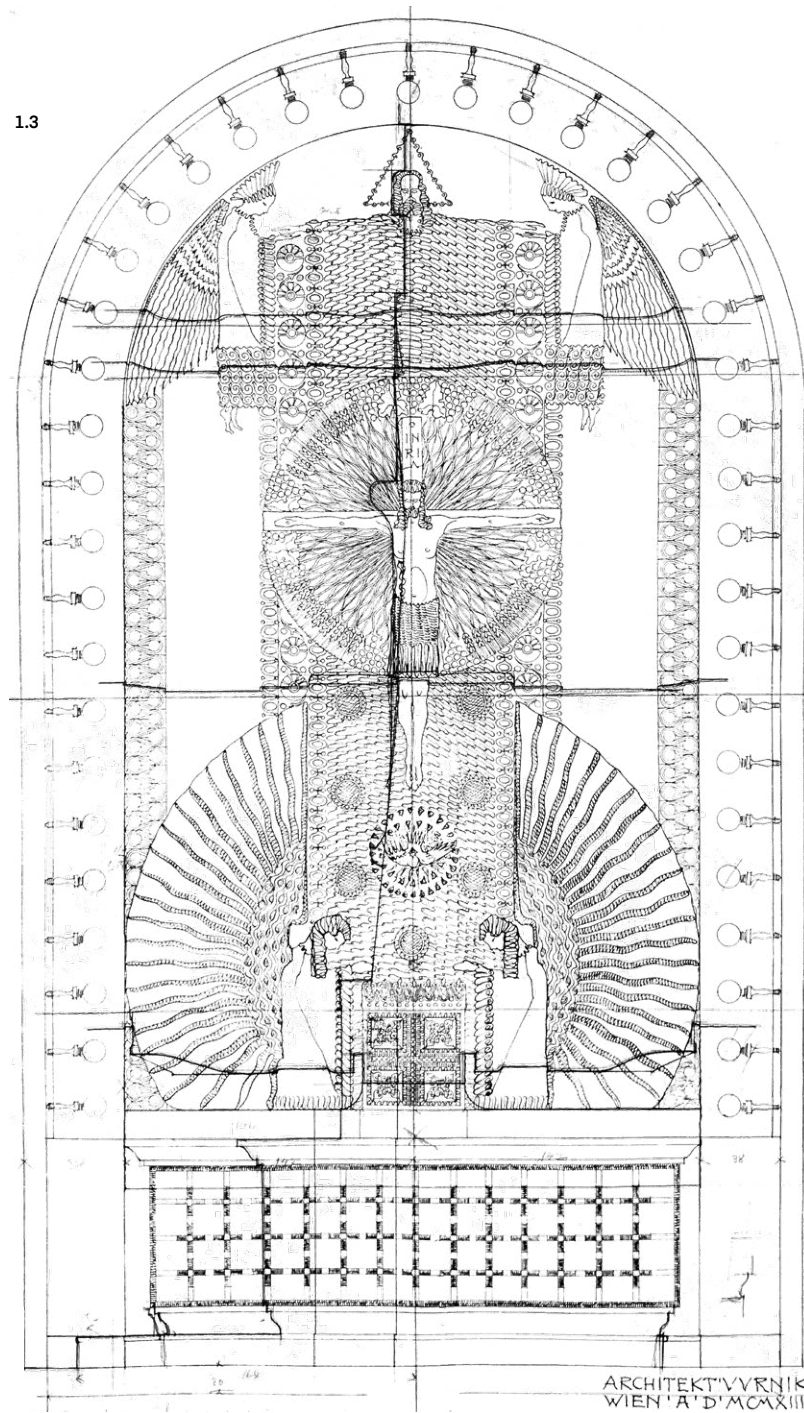
1.1

1.2

1.3

1915

Od načrtov za preureditev Karlinove kapele v Trstu je v arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO ohranjen samo naris oltarne stene na velikem belem kartonu iz leta 1913, v Narodni galeriji v Ljubljani pa hranijo dve fotografiji kapele.

² - . Dnevne novice, Slovenec, XLI, št. 262, 14.11.1913, str. 2

1.1

Neznani fotograf, Fotografija nadškofijske kapele v Trstu - oltarna stena, delo arhitekta Ivana Vurnika, 37 x 27,9 cm, Narodna galerija, Ljubljana

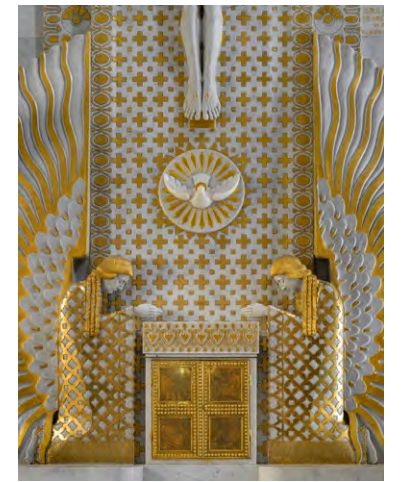
1.2

Ivan Vurnik, Načrt - naris oltarne stene v nadškofijski kapeli v Trstu, 1913, iz arhitekturne zbirke MAO

1.2, 1.4-1.6

fotografije: Miran Kambič, 2024

1.4

1.5

1.6

Sanatorij za pljučne bolnike

Golnik , Slovenija

1922
— 2024

Arhitekt Ivan Vurnik je imel za sabo že izkušnjo z načrtovanjem in gradnjo Anatomskega inštituta v Ljubljani (1919), zato so ga leta 1920 povabili k projektiranju sanatorija na Golniku. Vurnik naj bi se pri zasnovi zgledoval po švicarskem sanatoriju v Davosu, saj si ga je načelnik dr. Anton Breclj ogledal in je arhitektu svetoval.⁴ Umetnosti zgodovinar Stane Bernik omenja, da se je Vurnik zgledoval pri sodobnih čeških ekspresionističnih vzorih,⁵ drugi pa izpostavljajo še narodne in tudi lokalne (gorenjske) vplive. Vodja gradbenih del in statik je bil Stanko Dimnik, Vurnikov asistent na Tehniški fakulteti. Sanatorij stoji na vzpetini pod starim golniškim gradom v bližini gozdov, s čelno južno fasado se z razgledom odpira na velik osno zasnovan park in slikovito okolico. Oblikovan je bil v dialogu z bližnjim gradom in predstavlja s parkom neločljivo urbanistično celoto. Bolniške sobe so orientirane proti jugu, na severni strani pa je hodnik, ki se v osrednjem delu razširi v vstopni stopniščni oziroma servisni del. Ko je bila leta 1926 v neurju uničena lesena ležalnica za počivanje bolnikov na prostem, so leta 1927 postavili najprej pritlično, potem pa še nadstropno armiranobetonsko ležalnico, ki se na jugu odpira proti parku. Fasada je simetrična, ob dveh vogalnih izstopa še osrednji del s tremi večjimi odprtinami v etaži, na vrhu so le-te sklenjene v šilaste loke.

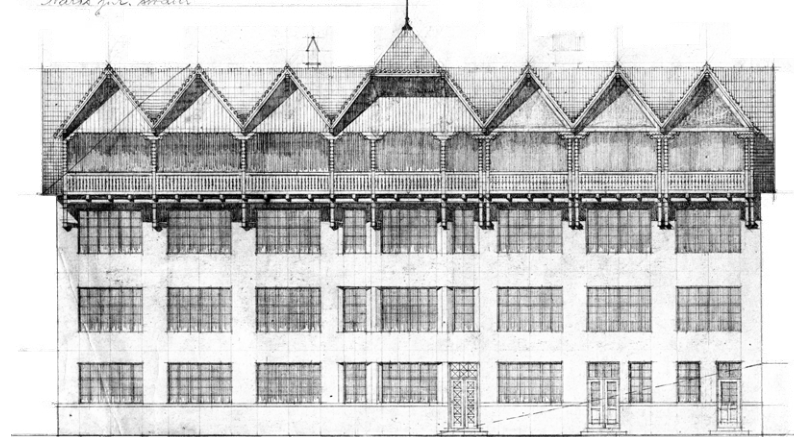
2.1

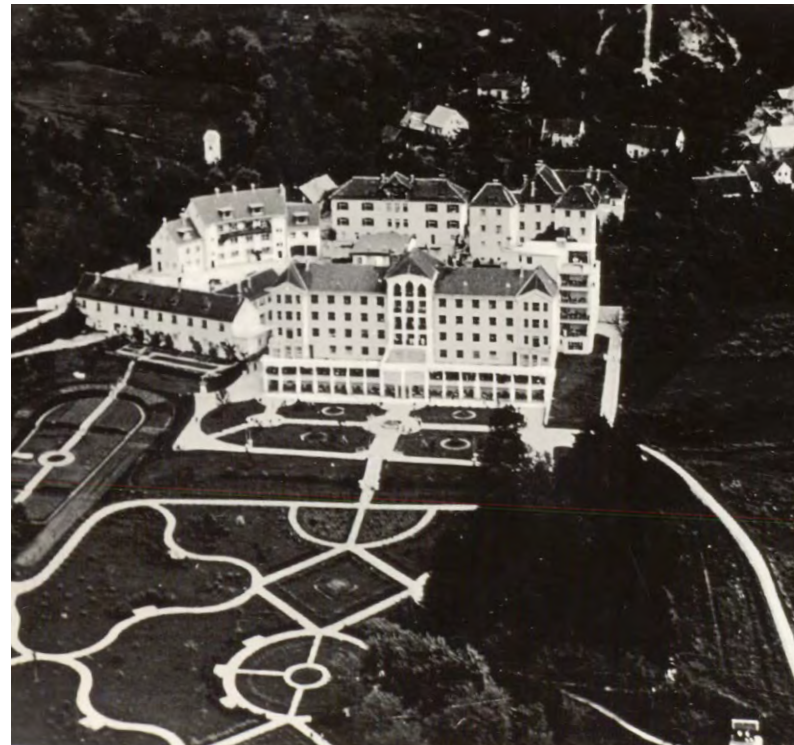
2.2

2.3

2.4

1922

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO so ohranjeni tako načrt fasade iz leta 1920 in načrti stavbe iz leta 1921 ter lesena maketa iz leta 1993.

⁴ Zvonka Zupanič Slavec, *Tuberkuloza kuga 19. in 20. stoletja na Slovenskem na primeru sanatorija Golnik, Ljubljana-Golnik, Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete, Znanstveno društvo za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije, Bolnišnica, 2009, str. 35.*
⁵ Stane Bernik, *Ekspresionistične tendence v slovenski arhitekturi, Katalog razstave ekspresionizem in nova stvarnost na Slovenskem, Ljubljana, 1986, str. 111–112.*

2.1

Iz knjige Zvonka Zupanič Slavec, *Tuberkuloza, Ljubljana, Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete, 2009, str. 52 – 1*

2.3

Ivan Vurnik, *Prva inačica fasade sanatorija na Golniku, verjetno iz leta 1920, iz arhitekturne zbirke MAO*

2.4

Pogled na stavbo okoli leta 1930 iz knjige Zvonka Zupanič Slavec, *Tuberkuloza, Ljubljana, Inštitut za zgodovino medicine Medicinske fakultete, 2009, str. 47 – 2*

2.2, 2.5–2.6

fotografije: Miran Kambič, 2024

2.5

2.6

Sokolski dom na Taboru

Ljubljana, Slovenija

1926
— 2024

Pri organizaciji društva Sokol I, ki je bilo ustanovljeno leta 1907, in zbiranju sredstev za dom na Taboru je imel pomembno vlogo starosta dr. Pavel Pestotnik. Načrte za Sokolski dom je izbrala komisija na natečaju leta 1923, na katerem je zmagal prof. Vurnik,⁷ statik je bil Stanko Dimnik, gradbena dela pa je vodil gradbeni inženir Ladislav Bevc. Slednji v *Spominih* piše, da je Vurnik dobil navdih za dom v stavbi v Nišu v Srbiji, opisuje proces graditve in omenja težave pri gradnji pa tudi sokolske aktivnosti, ki so se odvijale v domu.⁸ Sokolski dom na Taboru je bil zgrajen leta 1926 in je eden prvih večjih pokritih športnih objektov pri nas. S skeletnim principom je omogočil fleksibilni tloris, da se lahko prostori povezujejo med seboj v eno celoto. Načrt tlorisa pritličja in nadstropja doma je bil objavljen v časopisu Jutro⁹ z dodanim podrobnim opisom slovesnosti ob odprtju in arhitekturnim opisom. Sokolski dom deluje s svojo podobo in fasado mogočno kot nekakšen eksotičen »tempelj kolektivnega telesa«.

3.1

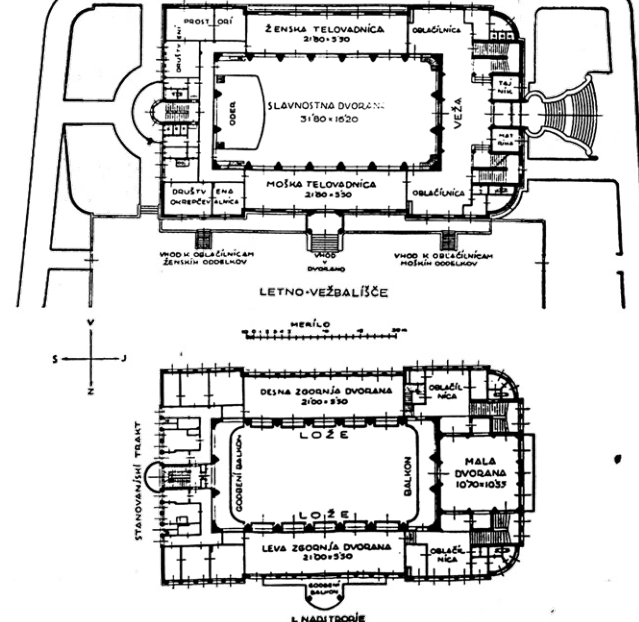
3.2

3.3

3.4

1926

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO ni ohranjenih načrtov, razen dveh načrtov neizvedenega droga za zastavo (stožir), ki naj bi stal ob glavnem vhodu.

⁷ Bogo Zupančič, Tempelj kolektivnega telesa (Usode ljubljanskih stavb in ljudi 73–93), Ljubljana, KUD Polis 2008, str. 12–17.

⁸ Ladislav Bevc, Spomini. Ljubljana, Založništvo Jutro 2006.

⁹ -, Otvoritev glavne dvorane na Taboru, Jutro št. 269, 21.11.1926, str. 9–10.

3.1

Neznan fotograf, Fotografija Sokolskega doma na Taboru v Ljubljani, delo arhitekta Ivana Vurnika, 18,9 x 30,2 cm, Narodna galerija, Ljubljana

3.2

fotografija: Miran Kambič, 2024

3.3

Ivan Vurnik, tloris pritličja Sokolskega doma v Ljubljani, iz časopisa Jutro, letnik xx, št. 269, 21.11.1926, str. 9

3.4

Neznan fotograf, Fotografija Sokolskega doma na Taboru v Ljubljani, delo arhitekta Ivana Vurnika, 18,9 x 30,2 cm, Narodna galerija, Ljubljana

3.5

Ivan Vurnik, Načrt – Stožir ob glavnem vhodu, 1926, iz arhitekturne zbirke MAO

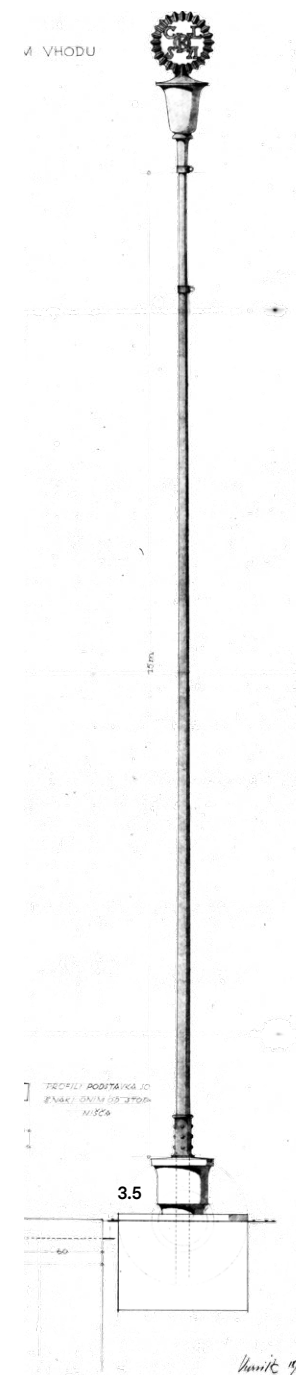
3.6

Neznan fotograf, Fotografija telovadnice Sokolskega doma ob dekliškem treningu, interier delo arhitekta Ivana Vurnika, ZŠRS Planica - Muzej športa

3.7, 3.8

fotografiji: Miran Kambič, 2024

3. V HODU

3.6

3.7

3.8

Vurnikova delavska kolonija vrstnih hiš je omenjena v številnih člankih in arhitekturnih pregledih,¹⁶ celovito in podrobno jo je predstavila umetnostna zgodovinarka Marjeta Ciglenečki.¹⁷ Vurnik je v dvajsetih in tridesetih letih pozorno spremljal sodobne trende tako v stroki kot politiki povezane z arhitekturnimi in urbanističnimi predlogi za reševanje delavske stanovanjske problematike tako na Nizozemskem, v Angliji, Nemčiji, na Dunaju in drugod ter vse to prenašal v naše razmere in okolje. O tem je napisal več poljudnih člankov za Dom in svet (1927, 1928),¹⁸ Koledar družbe sv. Mohorja (1928) in Slovenca (1928). Hišice so racionalno zasnovane z minimalno kvadraturu in zelenjavnimi vrtovi. V Domu in svetu je objavil prve načrte za tri etažne hišice,¹⁹ kjer je v pritličju v nekoliko nižjih prostorih vidna delavnica, bivalni pa so v dvignjenem pritličju v nekoliko višjih prostorih, spalni pa prav tako višji in so v nadstropju, podstrešje ni izkoriščeno. V spremenjenih, drugih načrtih v Slovencu pa je vidno,²⁰ da je opustil delavnico v pritličju in jo nadomestil z bivalno kuhinjo in servisnimi prostori v navezavi na vrt, spalni prostori pa so v nadstropju in tudi delno izkoriščenem podstrešju. Iz nerealiziranega situacijskega načrta, datiranega 2. februarja 1928, ki je tokrat prvič objavljen, je vidno, da je hišice z vrtovi združeval v vrste in sklope, le-te pa je nizal v večjo celoto - kolonijo, kjer je na sredi parkovna zasaditev namenjena športni dejavnosti s kulturnim domom. Arhitekt je poleg načrtov za gradnjo razgrnil celovit model postopka gradnje, v Slovencu je bil javno objavljen predračun za vsa potrebna dela,²¹ vrednost del je znašala 50 tisoč dinarjev, ko je povprečna delavska mezda znašala okoli tisoč dinarjev. Hišice so bile cenovno dostopne in še danes so lahko našim odločevalcem vzor humane, trajnostne, strnjene zazidave v vrtnem naselju.

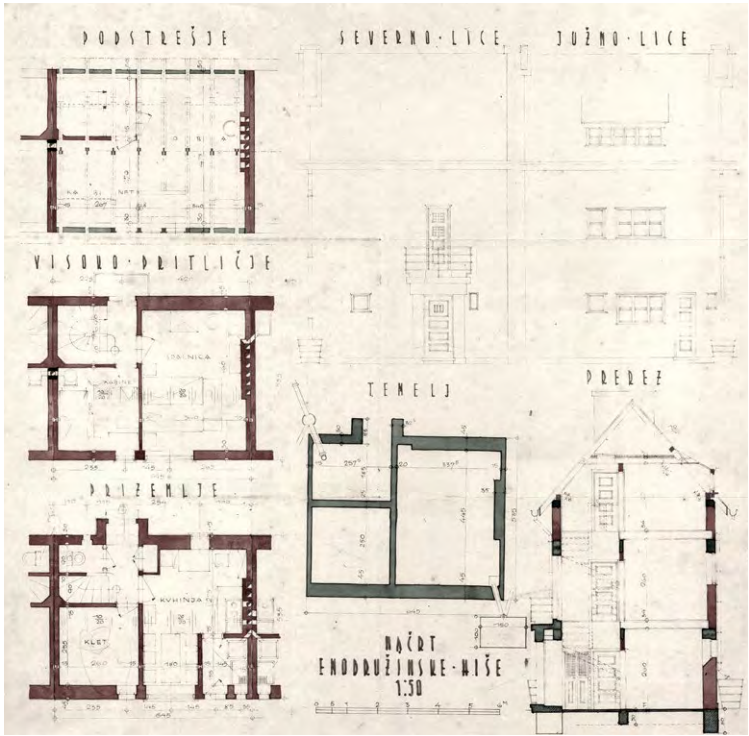
5.1

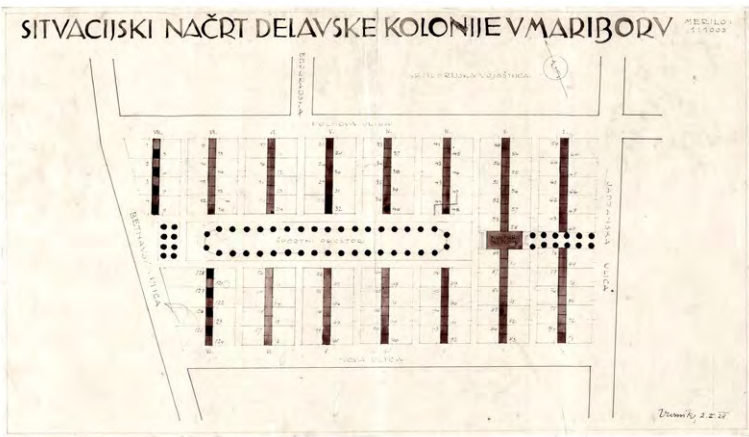
5.2

5.3

5.4

1927

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO sta ohranjeni kopiji načrta enodružinske hiše in situacijskega načrta delavske kolonije v Mariboru ter fotografija.

¹⁶ Stane Bernik, Slovenska arhitektura dvajsetega stoletja, Ljubljana, Mestna galerija Ljubljana, 2004, str. 236–237.

¹⁷ Marjeta Ciglenečki, Vurnikova kolonija v Mariboru, Ljubljana: Založba ZRC SAZU 2014.

¹⁸ Ivan Vurnik, O reševanju stanovanjske krize v zapadni Evropi, Dom in svet, letnik 40, 1927, št. 4, str. 148.

¹⁹ Dom in svet (letnik 41, št. 3, 15.02.1928.), str. 17–20.

²⁰ Ivan Vurnik, Za lasten dom in vrt!, Slovenec, letnik 4, št. 13, 25.3.1928, str. 3.

²¹ Ivan Vurnik, K načrtu in proračunu za enodružinsko hišico. Slovenec, letnik 56, št. 77, 1.4.1928, str. 8.

5.1

Neznan fotograf, Fotografija Vurnikove delavske kolonije v Mariboru, fototeka MAO

5.2

fotografija: Miran Kambič, 2024

5.3

Ivan Vurnik, Načrt enodružinske hiše, 1928, iz arhitekturne zbirke MAO

5.4

Ivan Vurnik, Nerealiziran osnutek situacije, 1928, iz arhitekturne zbirke MAO

5.5, 5.6, 5.7

fotografije: Miran Kambič, 2024

5.5

5.5

5.7

1928
— 2024

Kapelica sv. Cirila in Metoda

Vrata, Slovenija

Župnik in gornik Jakob Aljaž (1845–1927) je izmaknil Nemcem svet okoli vrha Triglava in ga z nakupom zapisal slovenstvu. Aljaž je v slovenski narodni, planinski in glasbeni zgodovini zapisan kot avtor domoljubnih pesmi predvsem zaznamovan v »gorniški infrastrukturi«, po njem se imenujejo koča, stolp na Triglavu pa kapelica v dolini Vrat, lahko pa bi se tudi danes neurejeni prostor ob njej, ki je bil zamišljen kot park.¹¹ Oblika kapelice je nenavadna, vendar logična in funkcionalna.¹² Aljaževa dolgoletna želja je bila sezidati kapelico v obliki panteona. Prof. Vurniku je naročil, naj jo sezida močno in z debelimi zidovi. Ovalna je zato, da bi jo morebitni plaz ne mogel zrušiti, saj Aljaž ni mogel pozabiti posledic, ko je plaz zasul njegovo prvo kočo v Vratih. Proti severu, v smeri plazov, pa tudi proti jugu je narejen izredno močan in oster zid, da bi se ob njem vsak plaz razklal. Zidovje je visoko šest metrov, tlak kapele je dva metra nad tlemi, zato da ni nevarnosti, da bi visok sneg ne bi dosegel strehe. Kapelica stoji na malem gričku, obdaja jo nasip, do vrat vodijo stopnice. Na ta način je arhitekt ugodil želji pokojnega župnika po trdnosti in varnosti, po drugi strani pa je dvignjena kapelica med drevjem in na ozadju triglavske stene bolje vidna. Visoka, strma streha kapelice se še bolj sklada z gorsko krajino, saj deluje kot nekakšen obrušen kristal. Načrte za park (1925) in kapelo (1926) je risal Lavoslav Pavlin v Vurnikovem seminarju. Denar za Aljažev Pantheon so darovala številna podjetja, društva in (neimenovani) posamezniki povezani z gorami, kar je razvidno iz tedanjega časopisja, med njimi je daroval 100 dinarjev tudi dijak Miha Potočnik, ki je kasneje postal predsednik Planinske zveze Slovenije.¹³ Svečana blagoslovitev kapelice sv. Cirila in Metoda v Vratih je bila 29. julija 1928.

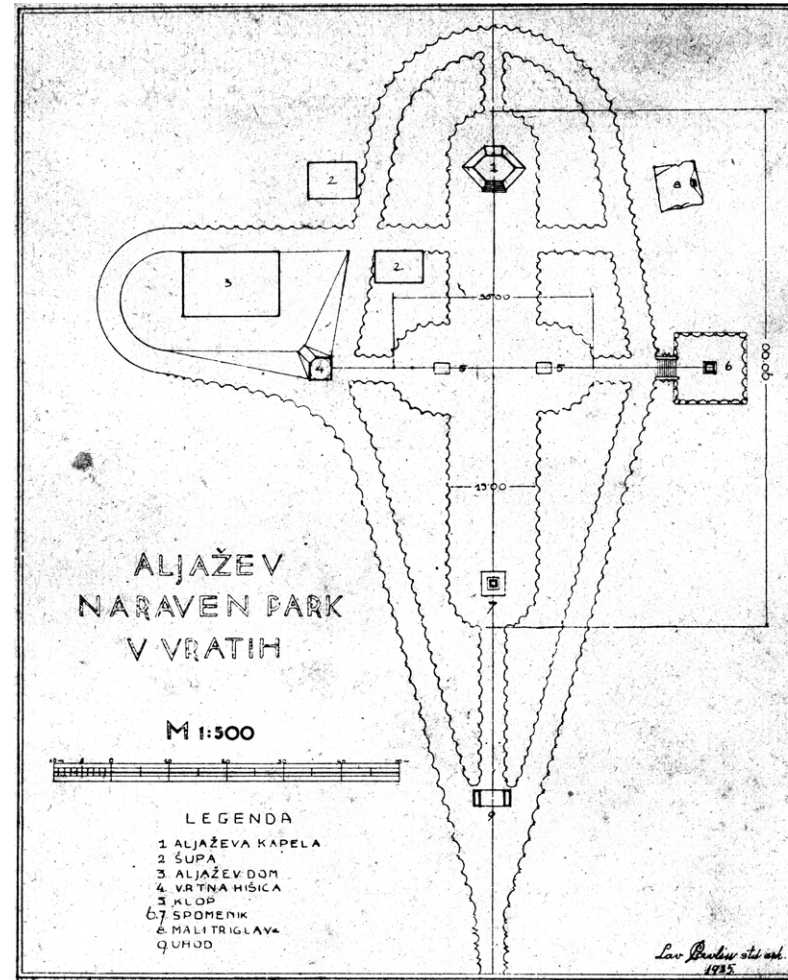
4.1

4.2

4.3

1928

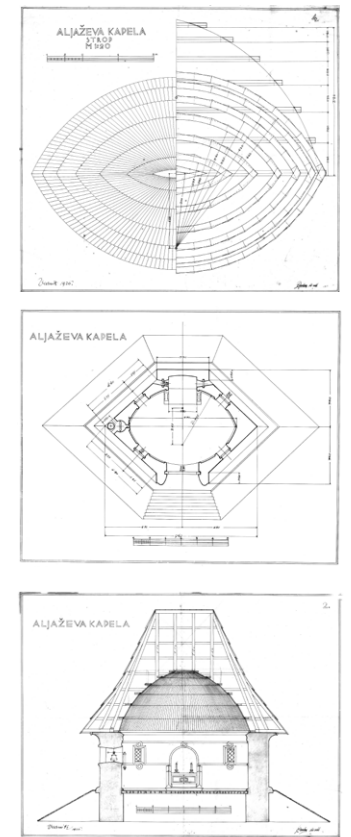
V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO so ohranjeni načrti kapelice in tudi pomanjšana kopija Aljaževega parka v Vratih.

¹¹ Ivan Vurnik, Vurnikova šola za arhitekturo, Dom in svet, l. 40, 1927, št. 1., str. 30.

¹² -, Zidanje kapele sv. Cirila in Metoda v Vratih, Slovenec, letnik LC, št. 185, 19.8.1927, str. 4.

¹³ Jakob Aljaž, Darovi za kapelo v Vratih, Slovenski narod, letnik LIX, št. 79, 9.4.1926, str. 2.

4.4

4.1

Foto Kunc, Razglednica Aljaževe kapelice v Vratih, iz arhitekturne zbirke MAO

4.2

fotografija: Miran Kambič, 2024

4.3

Vurnikova šola, Aljažev naraven park v Vratih, (risal Lavoslav Pavlin, pomanjšana kopija načrta), iz arhitekturne zbirke MAO

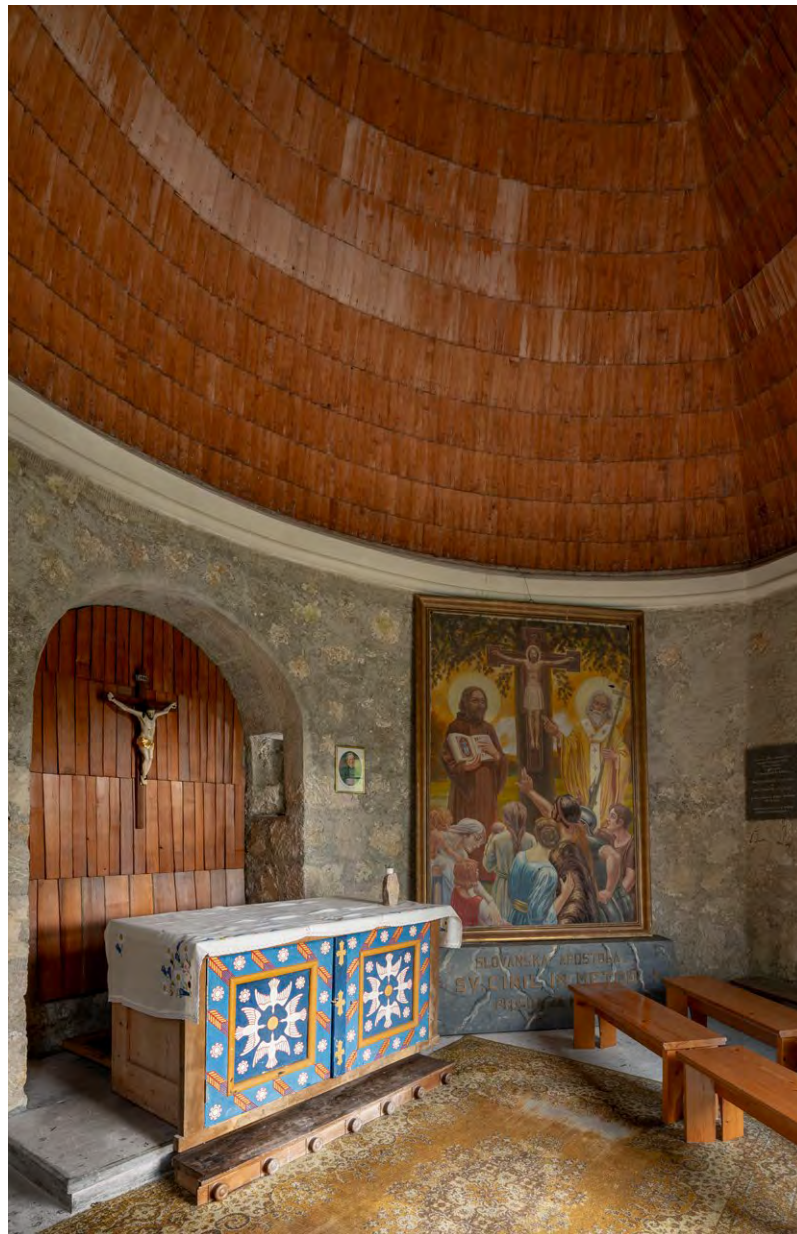
4.4

Ivan Vurnik, Aljaževa kapela, stropna konstrukcija, risal Lavoslav Pavlin, iz arhitekturne zbirke MAO; Ivan Vurnik, Aljaževa kapela, tloris, iz arhitekturne zbirke MAO; Ivan Vurnik, Aljaževa kapela, vzdolžni prerez, risal Lavoslav Pavlin, iz arhitekturne zbirke MAO

4.5, 4.6

fotografiji: Miran Kambič, 2024

4.5

4.6

Regulacijski načrt Bleda

Bled, Slovenija (razstava v Berlinu)

1930
— 2024

Na mednarodni razstavi za gradnjo in ureditev mest v Berlinu leta 1931 so Jugoslavijo zastopale ljubljanska, zagrebška in beograjska univerza. Med njimi je izstopala ljubljanska z deli Vurnikove šole, ki jih je profesor pripravil s svojimi študenti. »Bodoči Bled« je bil predstavljen z velikim regulacijskim načrtom Bleda, športnim delom Bleda v Zaki, okrepitevalnico vrh Straže in načrtom ureditve vil in hišic za konec tedna ter tremi maketami: 1. Polkrožni trg, 2. Novi trg pred novim Zdraviliškim domom in 3. Novo ureditev blejskega otoka. Dela iz berlinske razstave oz. Vurnikova šola so bila predstavljena v tuji strokovni reviji,²⁶ kot tudi v domači reviji Ilustracija.²⁷ Na načrtu regulacije Bleda prepoznamo štiri Le Corbusierova funkcionalistična načela urejanja sodobnih mest (industrija, stanovanja, rekreacija, promet), kjer industrijo na primeru Bleda nadomešča hotelirstvo, stanovanja pa raznoliki počitniški objekti. Vurnik je vse pomembnejše objekte nanizal ob zunanjo krožno cesto, do jezera pa je speljal radialne vpadnice ter jezero umaknil od gostega prometa in ga namenil sprehajalcem.

8.1

8.2

8.3

1930

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO so vse štiri originalne lesene makete, ki so bile razstavljene v Berlinu leta 1931, kot tudi originalni načrti na pavsu, velikosti 70 x 100 cm, ki sestavljajo veliki načrt »Bodoči Bled« velikosti 350 x 500 cm.

²⁶ -, Junge Baukunst in Jugoslawien aus professor Ivan Vurniks architekturseminar in Ljubljana, Berlin-Wien- Zürich, Wasmuths monatshefte Baukunst&Städtebau, september 1931, 9, str. 418–422.

²⁷ -, Bodoči Bled – pripombe k izložbi ljubljanske univerze v Berlinu 1931, iz šole prof. I. Vurnika za arhitekturo, Ilustracija, l. 3, št. 8, str. 276–278.

8.1

Neznani fotograf, Fotografija makete Blejskega otoka, delo arhitekta Ivana Vurnika in Vurnikove šole, iz arhitekturne zbirke MAO

8.2

Neznani fotograf, Fotografija – Pogled v jugoslovanski paviljon na mednarodni razstavi v Berlinu leta 1931, v ospredju je maketa blejskega otoka, delo arhitekta Ivana Vurnika in Vurnikove šole, 16,4 x 12,5 cm, iz Narodne galerije, Ljubljana

8.3

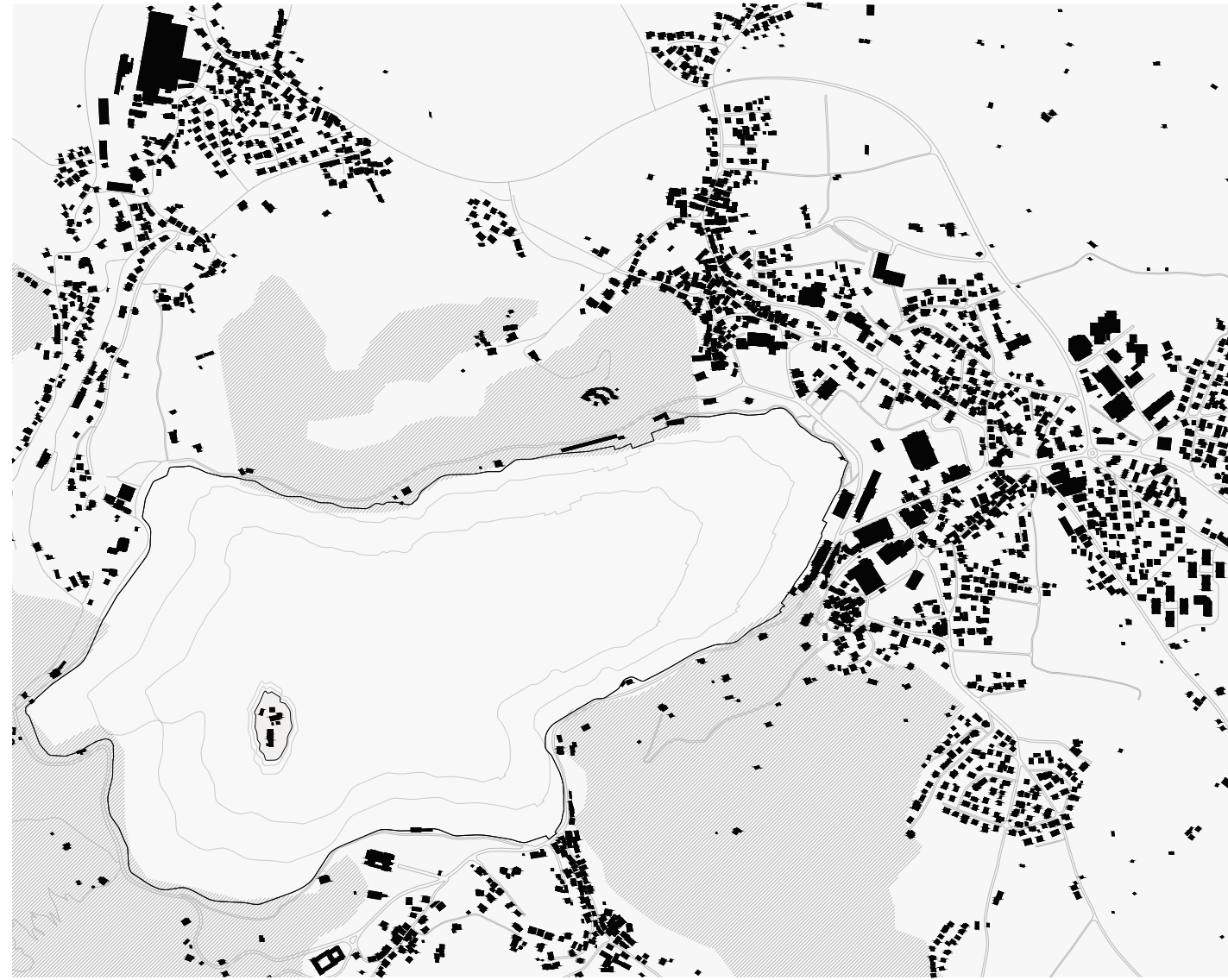
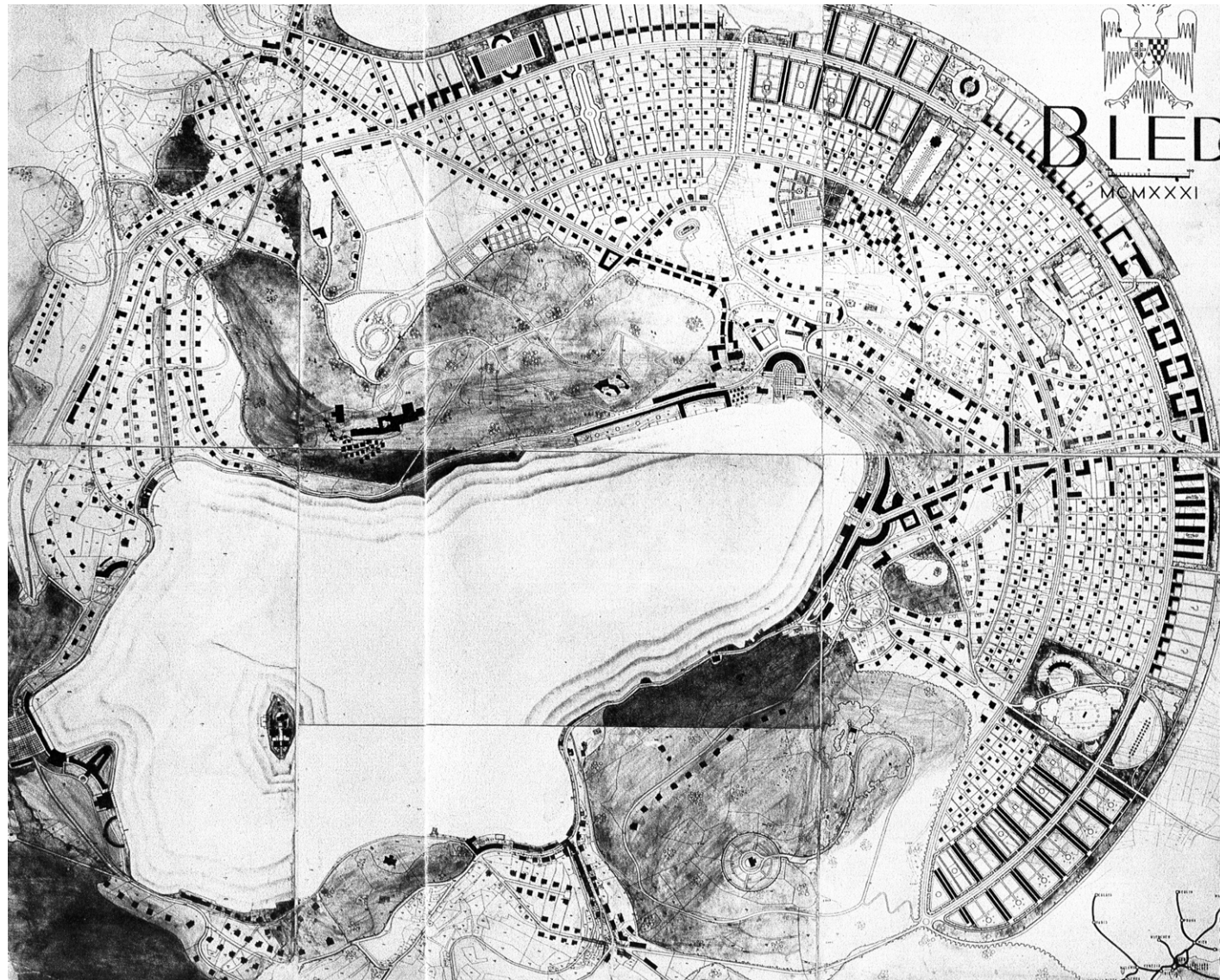
Neznani fotograf, Fotografija makete – Hoteli na Bledu, delo arhitekta Ivana Vurnika in Vurnikove šole, 7,9 x 23,1 cm, iz arhitekturne zbirke MAO

8.4

Ivan Vurnik in Vurnikova šola, Regulacijski načrt Bleda, 1931, iz arhitekturne zbirke MAO

8.5

Načrt Bleda danes, risala Helena Battaia

Spomenik skladatelju Juriju Fleišmanu

Beričevo, Slovenija

1931
— 2024

Ne samo vojni, ampak tudi drugi spomeniki imajo v Vurnikovem ustvarjalnem opusu posebno mesto. Pobudnik postavitve spomenika skladatelju in narodnem buditelju Juriju Fleišmanu (1818–1974) ob njegovi rojstni hiši v Beričevem je bil dr. Pavel Kozina.²⁴ Slovesnost ob postavitvi obeliska je bila 7. junija 1931 z nastopi številnih pevskih zborov. Kako je Vurnik prišel do naročila, ni znano. Spomenik v obliki rahlo koničnega betonskega stebra je visok nekaj več kot dva metra. Spodaj je ožji in premera 22 cm, tik ob vencu pa širši in premera 30 cm. Steber je postavljen na betonskem valjastem podstavku višine 30 cm in premera nekaj več kot meter. Spomenik ima obliko stebra – osnovnega arhitekturnega elementa – pa tudi povečane pokončne betonske oboe. Steber se zaključi s kapitelom v obliki razširjenega venca, je iz kamna in visok pol metra. V spodnjem izbočenem delu kapitela je pozlačen napis: »Prvi slovenski skladatelj Jurij Fleišman se je rodil v tej hiši 18. 4. 1818, umrl je v Ljubljani 23. 5. 1874.« V zgornjem delu pa so pozlačene panova piščal, oljčna vejica in roža – verjetno vrtnica, vsi trije motivi so ločeni in prekinjeni z dvema petkrakimi pozlačenimi zvezdicami. Vurnik navaja spomenik Fleišmanu med svojimi izvedenimi deli, vendar načrtov spomenika v arhivu Ivana Vurnika v MAO ni. Ob stoletnici Fleišmanove smrti leta 1974 so na steber dodali busto skladatelja, ki ga je naredil kipar Aleš Maher. Spomenik deluje kot nekakšen klicaj ali opomin popotnikom, ki gredo mimo rojstne hiše skladatelja.

7.1

7.2

7.3

1931

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO sta ohranjeni dve stari fotografiji s krajšim Vurnikovim zapisom na hrbtni strani.

²⁴ Ivo P., Jurij Fleišman, Domači prijatelji, 1931, letnik 5, št. 778. str. 193.

7.1

Neznani fotograf, Fotografija spomenika skladatelju Juriju Fleišmanu v Beričevem pri Ljubljani, delo arhitekta Ivana Vurnika, iz zbirke Zmaga Tančiča

7.3

Neznani fotograf, Razglednica z motivom spomenika skladatelju Juriju Fleišmanu v Beričevem pri Ljubljani, delo arhitekta Ivana Vurnika, iz zbirke Zmaga Tančiča

7.2, 7.4

fotografiji: Miran Kambič, 2024

7.4

1932
— 2024

Kopališče Obla Gorica

Radovljica, Slovenija

Kopališče Obla Gorica je izjemen primer umestitve kopališča v alpsko krajino in zgled, kako vanj vključiti naravne izvire, saj je kopališče nekoč imelo bakreno streho, na kateri se je grela voda za bazen. Skratka, gre za primer funkcionalnosti in samooskrbe, danes bi rekli sonaravne arhitekture. Arhitekt je »podčrtal« lepoto radovljiškega konca s horizontalnim kopališkim objektom s stebrovjem, ki s treh strani obkroža bazen. S poševnim skakalnim stolpom je oblikoval nekakšen klicaj v okolju, poglede kopalcev je usmeril proti blejskemu kotu, Julijskim Alpam in zahodnemu soncu. Objekt je imel širši pomen za zdravstvo in športno ter turistično dopolnitev ponudbe bližnjemu Bledu. Danes ga ni več, vsaj takega, kot ga je zasnoval profesor Vurnik, čeprav je bil simbol ene prvih funkcionalističnih arhitektur pri nas, za katero je arhitekt postajal vse bolj navdušen po natečaju za palačo Društva narodov v Ženevi po letu 1925. Pobudnik projekta je bila Mestna hranilnica v Radovljici oziroma njeno vodstvo, ki je vlagalo sredstva v donosne naložbe. Bazen velikosti 50 x 13 metrov ter globok od 45 centimetrov do štiri in pol metra, so s treh strani obkrožali restavracija s kuhinjo, kabine in slačilnice. Skakalni stolp je bil visok deset metrov, skakati pa je bilo mogoče še iz petih in treh metrov. Kopališče je v času povsem spremenilo prvotno podobo, vendar ohranjena lokacija potrjuje njegovo dobro izbrano lego v prostoru.

6.1

6.2

6.3

6.4

1932

V arhivu arhitekta Ivana Vurnika v MAO je ohranjenih nekaj načrtov na ozalidnih kopijah, nekaj fotografij in razglednic ter maketa, ki je bila narejena leta 1993.

6.1, 6.2

Neznan fotograf, Fotografija kopališča Obla Gorica v Radovljici, delo arhitekta Ivana Vurnika, 7,5 x 12,7 cm, iz Narodne galerije, Ljubljana

6.3, 6.4

fotografiji: Miran Kambič, 2024

6.5

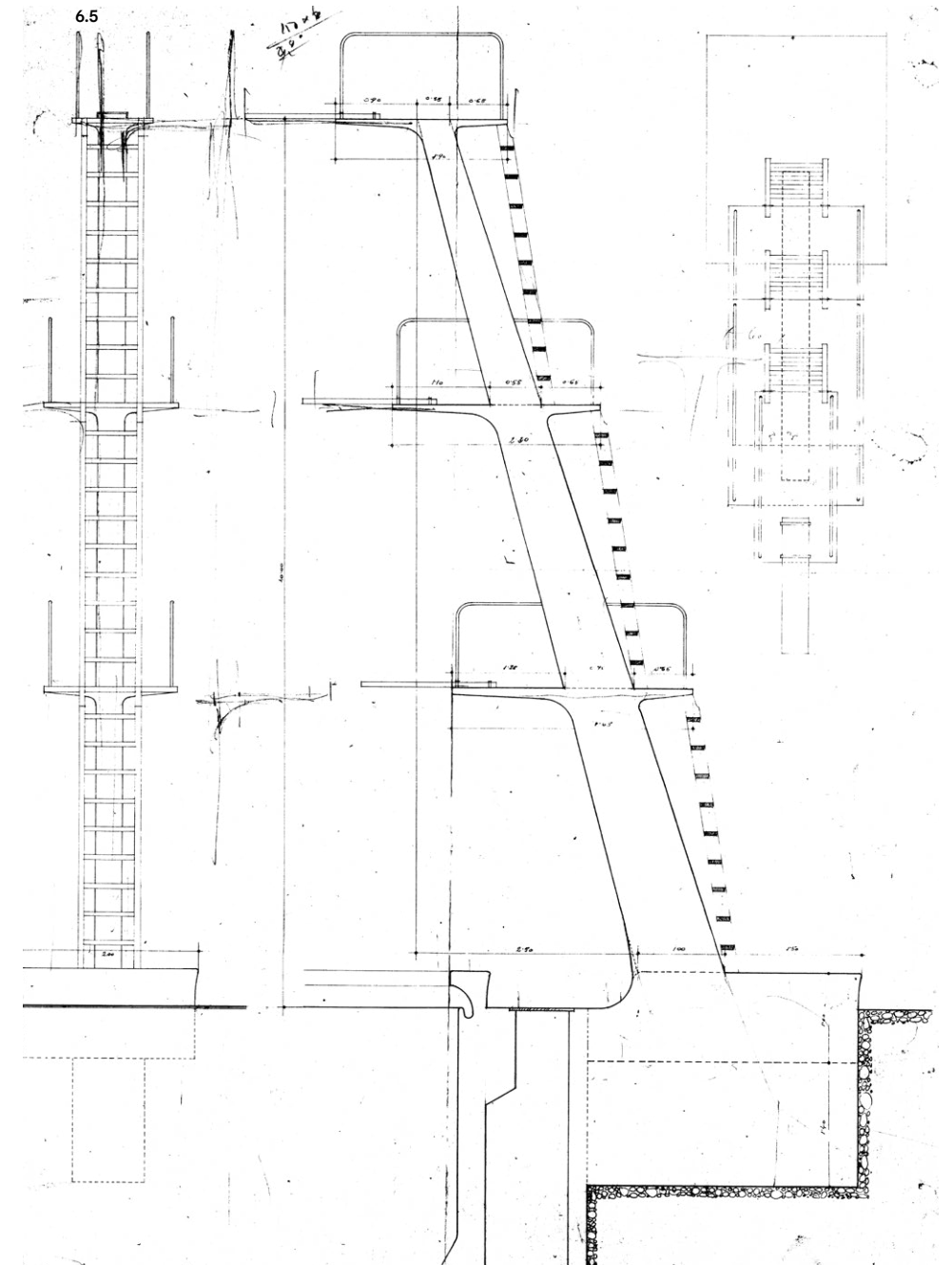
Ivan Vurnik, Načrt skakalnega stolpa, iz arhitekturne zbirke MAO

6.6

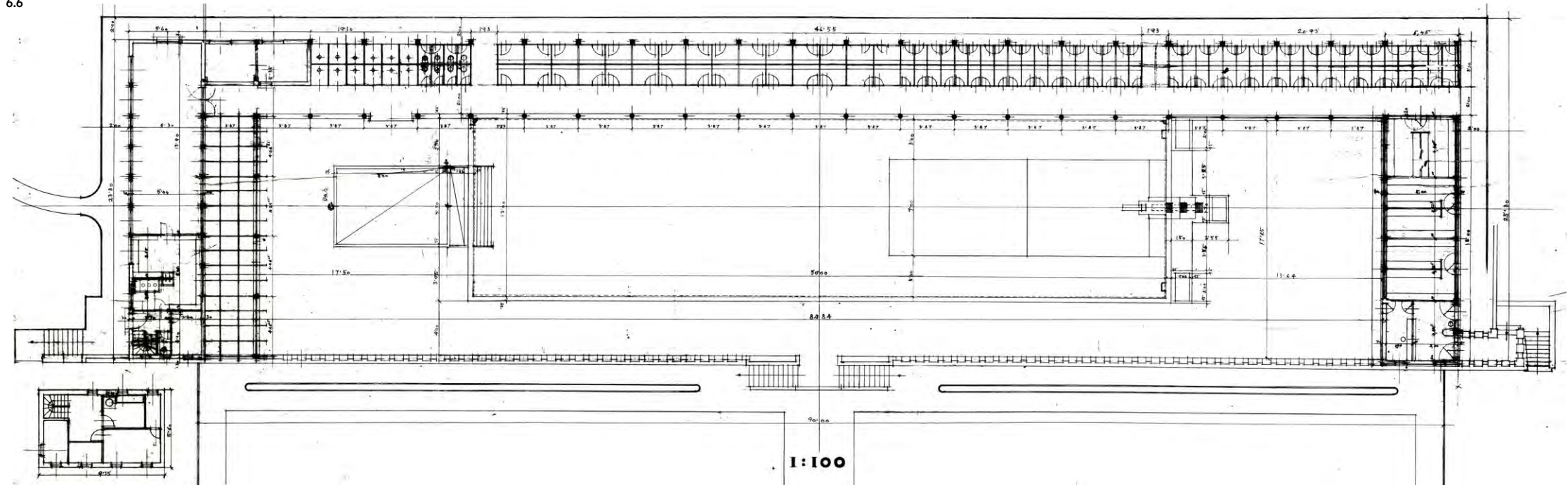
Ivan Vurnik, Tloris kopališča, iz arhitekturne zbirke MAO

6.7

Fotografija makete kopališča Obla Gorica v Radovljici, MAO, Ljubljana

6.6

6.7

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

72(497.4):929Vurnik I.

ZUPANČIČ, Bogo, 1960-
Vurnik nekoč in danes : 1884-2024 / [avtor besedil Bogo Zupančič ; urednici kataloga
Nives Čorak, Barbara Viki Šubic ; fotografije Miran Kambič ; prevod Adele Grey]. -
Ljubljana : Center arhitekture Slovenije, 2024

ISBN 978-961-96260-2-3
COBISS.SI-ID 196510467

